

Fenerbahçe Mahallesi Halkının İklim Değişikliğinin Kentsel Etkilerine Dair Farkındalıkları

Burçin HENDEN ŞOLT^{1*}

ORCID: 0000-0003-1570-5356

¹ Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Alaplı MYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, 67850, Zonguldak, Türkiye.

* e-mail: burcinhenden@hotmail.com

Öz

Günümüz kentlerini tehdit eden en büyük küresel sorunlardan biri iklim değişikliğidir. Doğrudan ve dolaylı olarak iklim değişikliği nedeniyle yaşadığımız sel, deprem, fırtına gibi doğal afetler, salgın hastalıklar gibi olaylar yakın geçmişte ülkemizde ve dünyada yaşamı olumsuz etkilemektedir. Bu çalışma, İstanbul Kadıköy İlçesi Fenerbahçe Mahallesinde yaşayan ve 18 yaşını geçmiş kentlilerin iklim değişikliğine yönelik farkındalıklarını irdelemektedir. Araştırma yöntemi olarak rastlantısal olarak seçilecek 100 adet katılımcıya anket uygulanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yaş, cinsiyet, mahallede oturma süresi, eğitim seviyesi ve meslek grubu bilgileri istenmektedir. İkinci bölümde ise iklim değişikliğine dair farkındalığı irdeleyecek çoktan seçmeli sorular bulunmaktadır. Araştırma betimleyici niteliktedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve Kadıköy Belediyesi iklim değişikliğine yönelik çalışmalarını ön plandadır. Araştırmayla yerel yönetimlerin yaptığı çalışmaların halktaki bilinçlenme yansımaları da görülebilmektedir. Bu konudaki toplumsal bilincin artırılmasıyla, bireysel önlemlerde yükselme sağlanabileceği düşünülmektedir. Toplumlar bireylerden oluşur mantığıyla, iklim değişikliğini konusunda alınabilecek önlemlere dikkat çekilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kent, kent planlama, yerel yönetimler, iklim değişikliği

Awareness of the People of Fenerbahçe Neighborhood on the Urban Effects of Climate Change

Abstract

One of the biggest global problems threatening today's cities is climate change. Events such as natural disasters such as floods, earthquakes, storms, epidemics, which we experience directly or indirectly due to climate change, have adversely affected life in our country and the world in the recent past. This study examines the awareness of the citizens over the age of 18, living in the Fenerbahçe Neighborhood of Kadıköy District of Istanbul, about climate change. As a research method, a questionnaire was applied to 100 randomly selected participants. The survey consists of two parts. In the first part, age, gender, length of residence in the neighborhood, education level, and occupational group are requested. In the second part, multiple choice questions will examine the awareness of climate change. The research is descriptive in nature. Istanbul Metropolitan Municipality and Kadıköy Municipality are at the forefront with their work on climate change. With the research, the reflections of the work of local governments on public awareness can also be seen. It is thought that an increase in individual measures can be achieved by increasing social awareness of this issue. With the logic that societies are made up of individuals, attention is drawn to the measures that can be taken regarding climate change.

Keywords: City, urban planning, local governments, climate change

Citation: Henden Şolt, H. B. (2022). Awareness of the people of Fenerbahçe Neighborhood on the urban effects of climate change. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 7 (Special Issue), 129-142.

DOI: <https://doi.org/10.30785/mbud.1023419>

1. Giriş

Sanayi devrimiyle birlikte kentsel alanlara doğru göçün arttığı bilinen bir gerçektir. Kentin plansız yapılaşması, yanlış arazi kullanım kararları, altyapı sorunları ve ulaşımındaki tercihler bütünsel bakışla yaşam kalitesinde düşüşe neden olmaktadır. Sanayi sektöründe çevreye duyarlılığın az olması ve denetimsizlik gibi konular yaşam alanlarının önemli bir tehdididir. Dünya genelinde yaşanan bu sorunlar atmosferde olumsuz etkiler yaratmış ve küresel iklim krizini doğurmuştur. Günümüzde yaşanan beklenmedik sel, deprem, heyelan, hortum vb. afetler, biyolojik çeşitlilikteki azalma, buzulların erimesi, denizlerin çekilmesi gibi olaylar iklim değişikliğinin etkileri arasındadır.

İklim değişikliği tanımı Birleşmiş Milletler tarafından insan faaliyetlerinin küresel atmosfere olan yansımaları olarak, doğal iklimde görülebilen ve karşılaştırılabilir nitelikteki değişim şeklinde yapılmaktadır (BM, 2021). Meteoroloji Genel Müdürlüğü iklim değişikliğini, yüzyıllardır izlenen doğal değişkenlerden farklı olarak insan müdahalesiyle görülen ısı artışları şeklinde tanımlamaktadır (MGM, 2021). İklim değişikliği üzerine çok sayıda çalışma yapılmıştır. Swim ve diğerleri (2011) iklim değişikliğinin insanlar üzerindeki psikolojik boyutunu ele almıştır. İnsan faktörünün anlaşılmasıyla iklim değişikliğine çözüm olabilecek uyum ve hafifletme çalışmalarında yol alınabileceği vurgulanmaktadır. Türkeş'e (2008) göre insani etkenler neticesinde gelecek kuşaklarda iklim krizi etkilerinin katlanarak büyüyebileceğine dikkat çekmektedir. Bu nedenle küresel toplum makro politikaları içeren bir görev sorumluluğu taşınmalıdır. Kentlilerin bu sorumluluğu özümseyebilmeleri için bu konuda fikir sahibi olmaları gereklidir. Bu nedenle iklim değişikliği konusunda halk farkındalığını anlamak önem taşımaktadır.

Bu araştırma, halkın iklim değişikliğine dair farkındalık durumunu irdelemektedir. Kadıköy Belediyesinin çevre koruma ve iklim değişikliği konularında çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmada Kadıköy Fenerbahçe Mahallesi'nde yaşayan, 18 yaşını geçmiş kentlilerin iklim değişiminden haberdarlıkları, bilgi edinme kaynakları ve hizmetlerden memnuniyetleri araştırılmaktadır. Betimleyici tipteki bu çalışmada anket yöntemi kullanılmış; rastlantısal olarak belirlenen 100 adet katılımcıya gönüllük esasıyla anket yapılmıştır. Fenerbahçe halkının eğitim seviyesinin yüksek olduğu, semtte uzun zamanlı oturma eğiliminin bulunduğu, halkın çoğunun ortanca yaş aralığında olduğu görülmüştür. Kentlilerin iklim krizi konusunda farkındalık taşıdığı, kavramlara aşina olduğu gözlenmiştir. Kadıköy Belediyesinin konuya dair faaliyetlerini bildikleri ve çoğunlukla kent yönetiminden memnun oldukları görülmektedir. Burada önemli nokta; iklim değişikliği konusunda dair bilgilendirme kaynaklarında yerel yönetimin çıkarttığı basın organının önemli yer almasıdır. Böylece kent yönetimlerinin toplumsal bilinci ve katılımı artırmak için yerel bilgi kaynaklarını doğru organize etmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yerel ve ulusal medyaya bu konuda büyük görev düşmektedir.

1.1. İklim Değişikliği Kavramı

Dünya genelinde kentlerde yaşamın kırsala göre tercih edildiği bilinmektedir. İstihdam kaygısı ve ekonomik nedenlerle sanayi yatırımlarının artırılması çevresel göstergelere negatif yansıtılabilmektedir. Zararlı gazların atmosferde yarattığı kötü etkiler, yanlış arazi kullanımı kararları, doğal kaynakların aşırı tüketimi, tarım alanlarındaki azalma, kimyasal çevre kirliliğindeki denetimsizlik, denizlerdeki kirlenme gibi ardı ardına gelen sorunlar dünya genelinde iklimlerin değişmesine yol açmaktadır. İklim değişikliğinin etkileri kentsel alanlarda sıklıkla görülmektedir. Esasen iklim krizinin önemli çıkış noktalarından biri de kentlerdir. Bu durumda kentsel alanlarda bireysel ve kurumsal anlamda organize edilebilecek hamleler sayesinde bu krizin etkilerinin azaltılabilesine çalışılmalıdır. Talu (2017) kentsel kalkınma için yaratılabilecek ekonomik girişimlere sürdürülebilirlik mantığının entegre edilebilmesi ve bu yolla sosyal adaletin sağlanması gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Anayasal hak olarak sağlıklı bir çevrede yaşam hakkı ile ekonomik seviyenin ortak potada varlığına denge yaratılması gereklidir. Rant adına yapılan hesapsız girişimler nedeniyle doğal kaynakların yok edilmekle karşı karşıya geldiği bir düzende sera gazı etkisinin artması da doğal sayılabilmektedir.

Yağış düzenindeki farklılaşmalar, kentsel yoksulluk ve eşitsizlik gibi temel sorunları gün yüzüne çıkarmaktadır. Tarım ve orman alanlarının giderek azalması, doğal kaynakların tehdidini artırmakta; küresel ölçekte biyoçeşitlilikte soyu tükenen canlılar tespit edilmektedir. Bu durum domino etkisiyle gıda üretiminde azalmaya, sonrasında da kıtlığa neden olabilecektir. Temiz su kaynaklarının yok oluşu

yaşam kalitesine en büyük darbe niteliğindedir. Öyleyse insanoğlunun daha rahat ve konforlu bir yaşam elde etmek adına hesapsızca yaptıkları beklenmedik sonuçlara neden olabilmektedir. Bu düşünüldüğünde tüm yatırımlarda sadece ekonomik fayda değil; bütünlük analiz yapılması ve fizibiliteye dikkat çekilmesi ön plana çıkmaktadır. Meadows ve diğerleri'ne (2005) göre, günümüzün hastalığı aşırı tüketim alışkanlıklarının yerine konabilecek sistematik bir ekolojik yaşam tavrı sorunun çözümüne geçiş niteliğindedir. Ekolojik ayak izini azaltacak bu tutum dünyanın kaynaklarının sınırsız olmadığına bilincine varabilmekten geçmektedir.

2. Materyal ve Yöntem

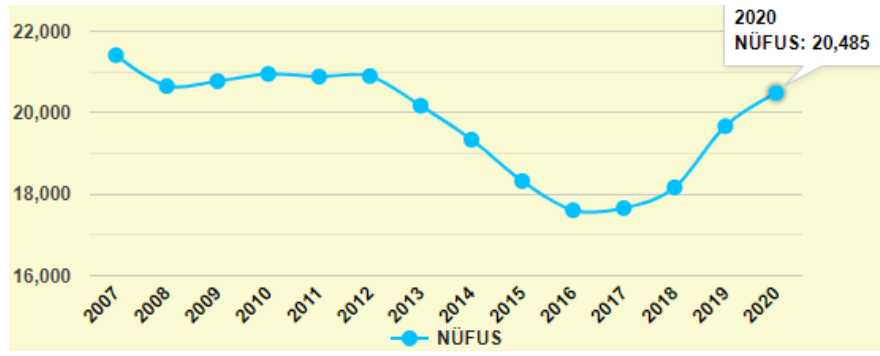
Bu araştırma, küresel ölçekte çağımızın önde gelen sorunlarından iklim değişikliği konusunda Fenerbahçe halkının farkındalığını irdelemeyi amaçlamaktadır. Küresel iklim krizi, oluşum nedenleri ve çözüm yöntemleri araştırıldığında bireysel önlemler alınabilecek niteliktedir. Bu nedenle bireyselden topluma yayılabilecek yaşam pratiklerinin çoğalabilmesi değerlidir.

Kadıköy "İklim Değişikliği Eylem Planı'nı" tamamlamış ilçe belediyeleri arasındadır. Ayrıca çevre ve iklim konulu yerel yönetim çalışmaları görsel ve yazılı medyada sıklıkla yer almaktadır. Bu nedenle çalışma alanı olarak Kadıköy Fenerbahçe Mahallesi seçilmiştir. Anket araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Anketin ilk bölümünde katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim durumu, meslekleri ve Fenerbahçe mahallesindeki ikamet süreleri sorulmaktadır. İkinci bölümde ise, iklim değişikliği kavramından haberdarlık durumları ve kaynağı öğrenilmeye çalışılmıştır. Ayrıca iklim değişikliğine dair literatürde yer alan temel kavramlara aşinalıkları araştırılmaktadır. Sonrasında katılımcılara göre iklim değişikliğinin nedenleri olarak nelerin sıralandığı tespit edilmeye gayret edilmiştir. İklim değişikliğinin kentlerde yarattığı sorunların neler olabileceği sorusu sorularak, katılımcılarımızın konuya dair görüşleri betimlenmiştir. Diğer soruda Kadıköy Belediyesi'nin çevresel faaliyetleri sıralanarak hangilerini bildikleri sorulmuştur. Bu sorunun sorulmasının temel amacı, yerel yöneticilerin çevresel eylemlerinin kentlilere ne denli ulaşabildiğinin araştırılmasıdır. Anketin son sorusunda katılımcılara "Kadıköy Belediyesi'nin iklim değişikliği ve çevreyle ilgili çalışmalarından memnun musunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Bu soru yukarıdaki soruların yanıtlarının genel değerlendirilmesi niteliğindedir.

Araştırmanın evreni Kadıköy Fenerbahçe mahallesinde yaşayanlardır. Kısıt olarak katılımcılarımızın 18 yaş ve üstü olması belirlenmiştir. Bunun nedeni iklim değişikliğine dair kavramlardan haberdarlık için yaş olarak bir bilinç düzeyinin oluşabileceğinin düşünülmesidir. Fenerbahçe Mahallesi 2020 yılı nüfusu 20.485 kişidir. Araştırmada İstanbul Kadıköy ilçesi Fenerbahçe mahallesinde yaşayan ve 18 yaşını tamamlamış 100 adet kentliye anket uygulaması yapılmıştır. Fenerbahçe mahallesinde 7 adet cadde, 53 adet sokak bulunmaktadır. Anket uygulaması 7 caddede sayısal olarak dengeli dağılımla yapılmıştır. Katılımcılar söz konusu caddelerde rastlantısal olarak belirlenmiştir. Araştırma betimleyici tiptedir.

2.1. Çalışma Alanı: Kadıköy İlçesi Fenerbahçe Mahallesi

Kadıköy İstanbul'un Anadolu yakasında bulunmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre (2020) nüfusu 481.983 kişidir. 21 adet mahallesi bulunmaktadır. En kalabalık mahallesi 40.424 kişiyle Göztepe, en az yoğun nüfuslu mahallesi 7.446 kişiyle Koşuyolu mahallesidir. Fenerbahçe mahallesi nüfus yoğunluğu bakımından 13. sıradadır. 2020 yılı nüfusu 20.485 kişidir. Bu nüfusun %56,2 si (11.512 kişi) kadın, %43,8 i(8.973kişi) erkektir. Türkiye nüfusu 2020 yılına göre toplam 83.614.362 olup 41.915.985 erkek ve 41.698.377 kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak ise, %50,13 erkek, %49,87 kadındır (Nüfusu, 2021). Kadıköy Fenerbahçe mahallesi cinsiyet dağılımı yüzdesi bakımından ülke ortalamalarından farklıdır. Kadın oranının erkeğe göre daha fazla olduğu görülmektedir. Fenerbahçe mahallesinin yıllara göre nüfus grafiği Şekil 1'de görülmektedir. 2012-2016 yılları arasındaki nüfus azalması sürecinin 2018 sonrasında artışa yöneldiği anlaşılmaktadır. Kentsel dönüşüm sürecinin yoğunlukla tamamlandığı mahallede 2020 yılı itibarıyla yıllık nüfus artışı %4,15tir (Nüfusune, 2021). Kadıköy genelinde 180 kişi/ha. nüfus yoğunluğu bulunurken bu oran Fenerbahçe mahallesinde 10 kişi/ha. dir (Anlat Kadıköy, 2021).

Şekil 1. Fenerbahçe Mahallesi yıllara göre nüfus grafiği (Nufusu, 2021)

Şekil 2’de Fenerbahçe mahallesinin Kadıköy içerisindeki yeri ve kentsel donatı dağılımları görülmektedir. Fenerbahçe, Moda’nın güneyinde, Feneryolu, Kızıltoprak, Caddebostan ve Çiftelavuzların sınırlarında yer alan bir mahalledir. Yarımada şeklindeki mahallenin adını Fener kulesinden almaktadır. Fenerbahçe parkı, İstanbul’un önemli açık yeşil alanlarından biridir. Fenerbahçe mahallesi sadece mahalleye değil; şehir geneline hizmet verebilecek bir sahil şeridinde sahiptir. Fenerbahçe spor kulübü mahalle sınırları içerisinde tesislerini barındırmaktadır ve adını buradan almaktadır. Stadyum mahallede cazibe merkezi halindedir ve içindeki müzeyle sıklıkla ziyaretçi almaktadır (Kadıköy Kaymakamlığı, 2021).

Fenerbahçe mahallesi kentsel donatılar bakımından dengeli dağılıma sahiptir. Sosyal birliktelik ve yerel yönetim hizmet birimleri olarak Fenerbahçe mahallesinde Fenerbahçe Çocuk Yuvası, Fenerbahçe Gönüllü Evi, Kalamış Spor Merkezi, Khalkedon Fenerbahçe, Khalkedon Kalamış bulunmaktadır (Anlat Kadıköy, 2021). Kadıköy genelinde kişi başına düşen yeşil alan miktarı 3,09m² iken Fenerbahçe mahallesinde bu oran 4,19 m² dir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne bağlı çalışan İstanbul Planlama Ajansı tarafından hazırlanan Kentsel Analiz Raporu’nda 2019 yılı itibariyle İstanbul genelinde kişi başına düşen aktif yeşil alan miktarının 2,67 m² olduğu belirtilmektedir. Bu açıdan bakıldığında Kadıköy ve Fenerbahçe mahallesi kentlileri aktif yeşil alana erişim açısından şanslı görülmektedir (İBB İPA, 2021).

Şekil 2. Fenerbahçe Mahallesi’nin Kadıköy içerisindeki yeri (KEOS, 2021) ve kentsel donatı dağılımı (Anlat Kadıköy, 2021)

Kadıköy Belediyesi Mekânsal Stratejik Durum Raporu’na göre (2019) hava kirliliği konusunda 2017 yılında belediyeye yapılan şikayetlerin sayısı derlendiğinde en ön sırada Fenerbahçe mahallesinin yer aldığı görülmektedir. Bu durum Fenerbahçe halkının kentsel yaşama dair çevresel sorunlarını kent yönetimine ileterek katılımçılık eğiliminde olduğunun göstergesidir. Raporda Kadıköy genelinde kentsel yenileme ya da dönüşüm odaklı olarak her ay ortalama 60 bina yıkımı yapıldığı belirtilmektedir. Bağdat caddesine olan yakınlığı ve emlak değerlerinin yüksekliği açısından Fenerbahçe mahallesi kentsel dönüşümün hızlı yaşandığı kentsel alanlardandır. Bu nedenle şantiyelere yakın kısımlarda hava ve gürültü kirliliği görülebilmektedir. Mahallede 12.037 konut, 1.540 işyeri bulunmaktadır. Şekil 3’te Fenerbahçe mahallesi sınırlarında bulunan Fenerbahçe Stadyumu, Fenerbahçe Burnu ve yat limanı genel görünümü bulunmaktadır. Bunlar mahallenin kentsel kimliği bakımından simgesel mekanlardır.

Şekil 3. Kalamış Yat Limanı, Fenerbahçe Stadyumu, Fenerbahçe Burnu (kadikoy.gov.tr)

3. Bulgular ve Tartışma

Kadıköy ilçe genelinde nüfusa göre cinsiyet oranına bakıldığında %54,9 kadın, %45,1 erkek olduğu görülmektedir. Fenerbahçe mahallesinde ise kadın %56,2, erkek %43,8'dir. Mahalle nüfusunun kadın ağırlıklı olduğu anlaşılmaktadır (Anlat Kadıköy, 2021). Bu araştırma katılımcılarının %59'u kadın, %41'i erkektir. Katılımcıların cinsiyet dağılımı mahalle eğilimini doğrulamaktadır (Çizelge 1).

Çizelge 1. Cinsiyet, yaş, eğitim durumu, Fenerbahçe Mahallesi'ndeki ikamet süresi dağılımı

Cinsiyet	n		%	
	Kadın	59	59,00%	
Erkek	41	41,00%		
Toplam	100	100,00%		

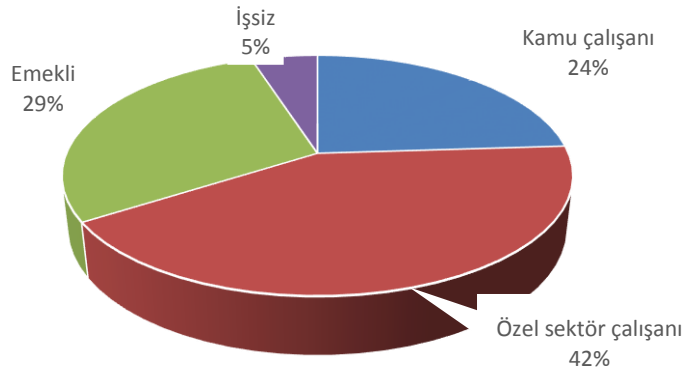
Yaş	n		%	
	18-34	12	12,00%	
35-54	35	35,00%		
55-74	36	36,00%		
75 ve üzeri	17	17,00%		
Toplam	100	100,00%		

Eğitim durumu	n		%	
	Okur yazar	0	0,00%	
İlkokul	2	2,00%		
Ortaokul	9	9,00%		
Lise	19	19,00%		
Önlisans	13	13,00%		
Lisans	49	49,00%		
Y.Lisans-Doktora	8	8,00%		
Toplam	100	100,00%		

Fenerbahçe Mahallesi'nde İkamet Süresi	n		%	
	0-5 yıl	3	3,00%	
6-14 yıl	17	17,00%		
15-24 yıl	28	28,00%		
25-34 yıl	36	36,00%		
35 yıl ve üzeri	16	16,00%		
Toplam	100	100,00%		

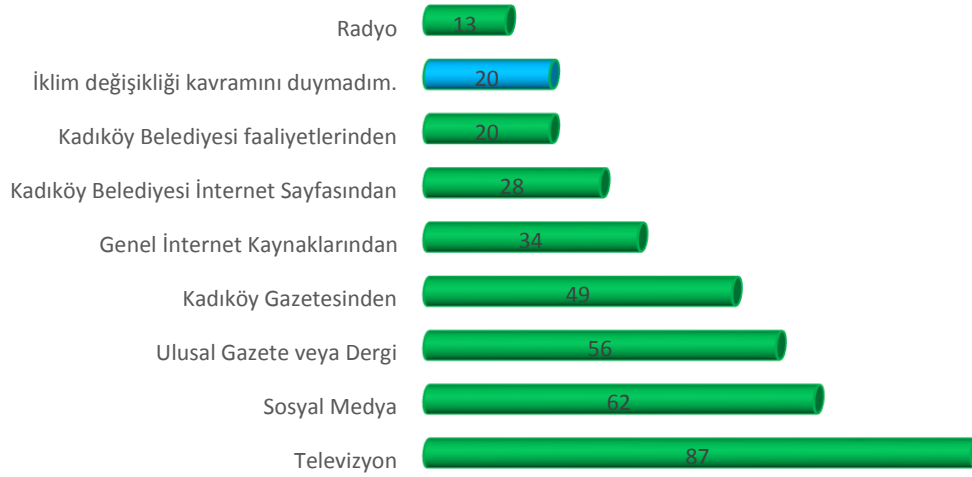
Ankete katılan 100 adet katılımcının %36'sı 55-74, %35'i 35-54 yaş aralığındadır. Başka bir deyişle katılımcıların büyük çoğunluğu 35-74 ortanca yaş aralığında bulunmaktadır. Genç katılımcılar %12 ile 18-34 yaş aralığındadır. Kadıköy Belediyesinin mahalle analizlerinin yer aldığı Anlat Kadıköy (2021) verilerine göre Fenerbahçe Mahallesi'nin yaş dağılımı %32,6 60 yaş ve üzeri, %22,3 45-59 yaş, %25,8 25-44 yaş, %7,7 15-24 yaş, %8 5-14 yaş, %3,6 da 0-4 yaş bebektir. Anket katılımcılarının yaş dağılımları mahalle geneliyle uyum göstermektedir.

Fenerbahçe Mahallesi yaşayanlarının eğitim durumlarına bakıldığında; en büyük oranın %49 ile lisans yani üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Bu oranı %19 ile lise, %13 ile ön lisans mezunları takip etmektedir. İlkokul mezunu katılımcı sayısı sadece 2 dir. Bu durum Türkiye ortalamalarının oldukça üzerindedir. Bu sorunun yanıtlarından Fenerbahçe mahallesinde yaşayan kentlilerin yüksek eğitilmiş olduğu kanısını çıkartabilmekteyiz.

Şekil 4. Meslek grubu dağılımı

Şekil 4'te görüldüğü üzere katılımcıların %42'si özel sektör çalışanıdır. %24 oranındaki katılımcı ise kamu çalışanıdır. Yaş ortalamasıyla karşılaştırıldığında %29'luk emekli oranının görülmesi doğal olarak karşılanabilir. Eğitim oranı bakımından oldukça yüksek olan katılımcı grubunda dahi %5 işsiz bulunması üzücü bir durumdur. Altıncı soruda katılımcılara iklim değişikliği kavramını nereden duydukları sorularak, birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri bildirilmiştir. 100 kişilik katılımcı grubunun %20'si iklim değişikliği kavramını duymadığını belirtmektedir. Eğitim düzeyi bu denli yüksek bir katılımcı grupta güncel bir sorun olan iklim krizinin bilinmemesi oranının yüksek olduğu söylenebilir. İklim değişikliği kavramına dair haberdarlık kaynaklarının hangileri olduğuna bakıldığında; 87 katılımcının televizyon yoluyla bilgi edindiği anlaşılmaktadır. Bu durum, kamu spotu bilgilendirmelerinin hedef kitleye ulaşabildiği şeklinde yorumlanabilmektedir.

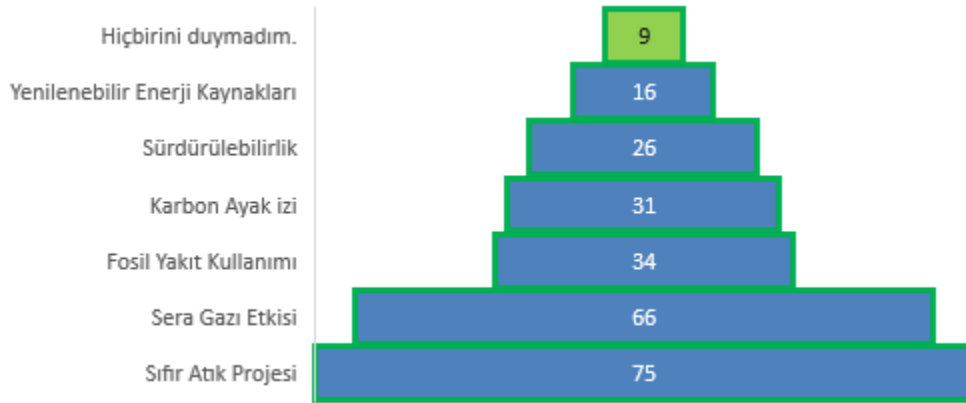
Şekil 5. İklim değişikliği kavramından haberdarlık kaynağı

21. yüzyılın bilgi iletişim teknolojileri bakımından ön planda olması sosyal medyanın gücünü artırmaktadır. Katılımcıların %62'si iklim değişimine dair duyularını sosyal medyadan aldıklarını belirtmişlerdir. Ulusal gazete ve dergi haberlerinden konuya dair haberdar olan katılımcı oranı ise %56'dır. Yerel basın olarak değerlendirebileceğimiz Kadıköy Gazetesi, ilçe genelinde yaygın kullanımına yoğun olduğu metro, vapur, otobüs durakları gibi ulaşım transit noktalarında bedelsiz dağıtılmaktadır. Kent gündemine dair bilgiler veren haftalık bir yayın organıdır. 100 adet kullanıcının 49 tanesinin iklim değişikliğine dair bilgilenmeyi bu kaynaktan almaları yüksek bir orandır. Bu durum kent yönetiminin yerel medyayı halkla iletişim adına doğru kullanabildiğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir. Kadıköy Belediyesinin iklim değişikliğine dair yaptığı faaliyetler ve çevre koruma uygulamaları bulunmaktadır. Atıksız yaşam hareketi, iklim değişikliği adaptasyon çalışmaları raporu, çevre festivali, sürdürülebilir enerji eylem planı yürütülmektedir. Bu faaliyetlerin izlenebileceği <http://cevre.kadikoy.bel.tr/> adresli bir internet sayfası bulunmaktadır (Çevre Kadıköy, 2021). Ayrıca <https://iklim.kadikoy.bel.tr/> adresinden Kadıköy Belediyesinin iklim değişikliği hususunda tamamladığı ve planladığı projeler görülebilmektedir. Şekil 6'da Gazete Kadıköy görselleri, Kadıköy Belediyesi çevre ve iklim değişikliği internet sayfalarının görselleri bulunmaktadır.

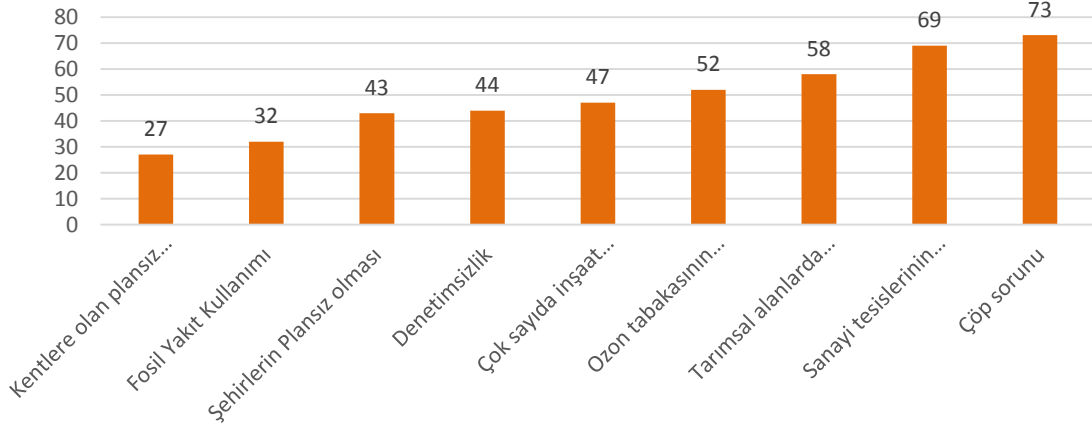
Şekil 6. Gazete Kadıköy, Kadıköy Belediyesi çevre ve iklim değişikliği internet sayfalarının GörSELLERİ

7.soruda katılımcılara iklim değişikliği konusuna dair çeşitli kavramlar sıralanmış ve bunların arasından hangilerini duydukları sorulmuştur. Birden fazla kavramı işaretleyebilecekleri belirtilmiştir. Kavramların hiçbirini duymadığını beyan eden katılımcıların oranının %9 olması sevindiricidir. Diğer sorudan edindiğimiz bilgilere göre, iklim değişikliğine dair haberdarlığı olmayanların oranı %20 idi. Bu durumda Fenerbahçe mahallesi sakinlerinin güncel kavramları duydukları, ancak bu kavramları iklim değişikliği olayıyla bağdaştırmadıkları değerlendirilmesi yanlış olmayacaktır. Sıralanan kavramlardan en sık duyulanı sıfır atık projesi olmuştur. Bu yaşam alışkanlığı kazandırma tutumu, sadece Kadıköy'de değil; ülke genelinde üzerinde durulan bir projedir. Bu durumda katılımcıların %75 inin haberdar olması olağandır. İklim değişikliğinin en önemli etkenleri arasında sera gazı etkisi bulunmaktadır. Katılımcıların %66'sı bu olguyu daha önce duymuştur. Sürdürülebilirlik konusu dünya ölçeğinde farklı sektörlere girmiş durumdadır. Katılımcılarımızın %26'sı bu kavrama aşinadır (Şekil 7).

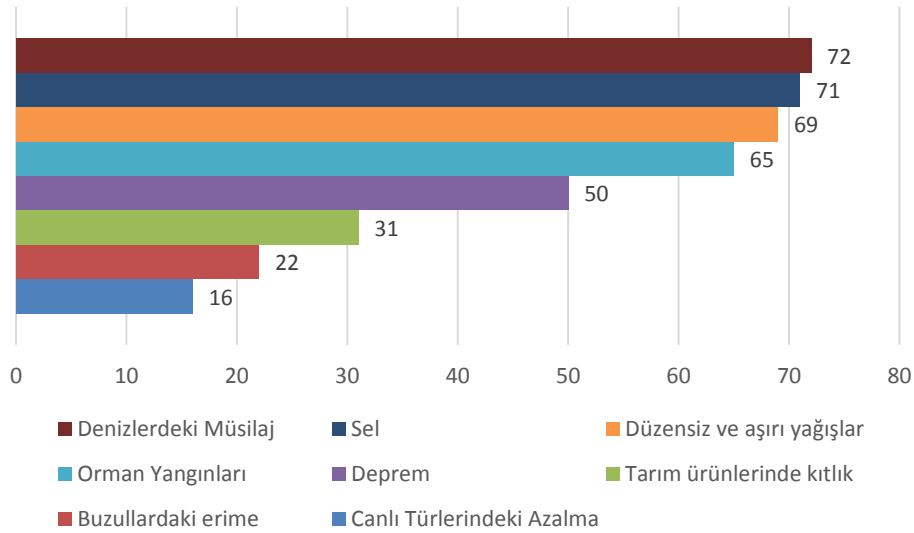
Şekil 7. İklim değişikliğine dair kavramlara aşinalık

Anketin 8. sorusunda katılımcılara iklim değişikliğinin nedenleri olarak hangilerini gördükleri sorulmuştur. Şekil 8'de görüldüğü gibi katılımcıların %73'ü iklimde değişikliğine çöp sorununun neden olduğunu düşünmektedir. Sanayi tesislerinin çevreyi kirlettiğini ve bunun iklim krizine yol açtığını düşünen 69 katılımcı vardır. Tarım alanlarında kimyasal madde kullanımının ilgili krizle bağlantılı olduğunu kanısına sahip katılımcı oranı %58dir. Daha önce belirtildiği gibi, Kadıköy Fenerbahçe mahallesi kentsel dönüşümün yoğun yaşandığı bir alandır. İklim krizine inşaat fazlalığının yol açtığını savunan katılımcılar 47 adettir. Genel anlamda denetimsizliğin iklim krizini yarattığını ise %44 katılımcı ifade etmektedir.

Şekil 8. Katılımcılara göre iklim değişikliğinin nedenleri

Kadıköy Fenerbahçe mahallesi halkına, iklim değişikliğinin kentlerde yarattığı sorunların neler olabileceği sorulmuştur (Şekil 9). %72 oranındaki katılımcı denizlerdeki müsilajın iklim değişikliği nedeniyle olduğu düşünmektedir. 2021 bahar ve yaz aylarında Marmara Denizi'nde Müsilaj sorunu görülmüştür. Fenerbahçe mahallesi Marmara Denizi kıyısındadır ve plaj alanları da mevcuttur. Fenerbahçe halkı Müsilaj sorununu yakından gözlemlemiştir. Bu çevresel sorunun neden ve sonuçlarına dair bilgi sahibi olmaları olağandır. Aynı şekilde 71 kişi sellerin, 69 kişi de düzensiz ve aşırı yağışlı mevsim geçişlerinin iklim krizi nedeniyle geliştiğini düşünmektedir. 2021 yılında ülkemizde önemli kayıplara neden olan seller meydana gelmiştir. Ulusal medyada sıklıkla yer alan bu doğa olaylarına dair uzman görüşleri programlarda verilmektedir. Daha önceki sorularda iklim krizine dair televizyon kaynaklarından bilgi edindiklerini beyan eden katılımcılarımızın bu cevapları vermeleri beklenti dahilindedir.

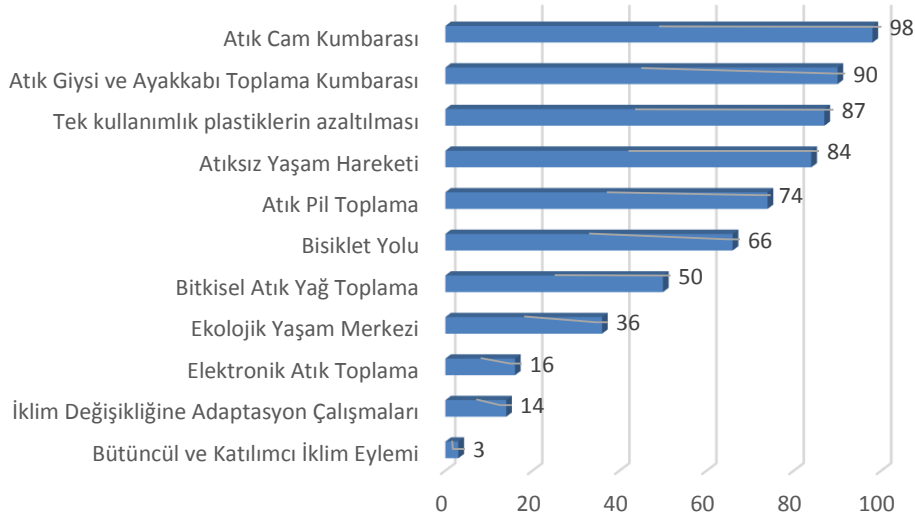
Şekil 9. İklim değişikliğinin kentlerde yarattığı sorunlar

2021 yılı yaz aylarında dünyada ve Türkiye'de çok sayıda yangın felaketi yaşanmıştır. Sabotaj ihtimalinin de değerlendirildiği bu üzücü olaylarda uzmanlar iklim krizinin yarattığı sıcaklık artışlarına dikkat çekmişlerdir. Bu durumda 65 katılımcının orman yangınlarını iklim krizinin bir nedeni olarak görmesi sürpriz olmamıştır. Katılımcılarımızın verdikleri cevaplar, dünya genelinde yaşanan çevresel sorunların katılımcılar tarafından takip edildiğinin göstergesi olabilir. Yine de sayılan afetlerin iklim krizi etkisi olduğunu düşünen katılımcılarımızın sadece %16'sı buzulların erimesiyle iklim değişikliği arasında bağlantı kurabilmektedir. Bu durum konuya ilişkin farkındalıkta eksiklikler olabildiğinin yorumlamasıdır (Şekil 10).

Şekil 10. Kadıköy Belediyesi çevre faaliyetleri örnekleri

10. soruda katılımcılara Kadıköy Belediyesi'nin çevresel faaliyetleri sıralanarak hangilerini bildikleri sorulmuştur. Bu sorunun sorulmasının temel amacı, yerel yöneticilerin çevresel eylemlerinin kentlilere ne denli ulaşabildiğinin araştırılmasıdır. Siyasal iletişim ve katılımçılık adına bu durum önemlidir. Kadıköy Belediyesi çevre korumaya ve sürdürülebilirliğe dair sunduğu kentsel hizmetlerle ön plandadır. Kentteki sera gazı salınımını 2030'a kadar yüzde 40 azaltmayı hedefleyen projeleri vardır. "Sürdürülebilir Enerji ve İklim Adaptasyon Eylem Planları" ile iklim krizine uyumlanma konusunda hamleler geliştirilmiştir. Kent içinde farklı noktalara yerleştirilen mobil araçlarla kentlilere sıfır atık projesi konusunda bilgiler verilmektedir. Fenerbahçe mahallesinin belli yerlerinde cam kumbaraları ve giysi toplama üniteleri mevcuttur. Atık konusunda bir mobil uygulama sayesinde, belediyenin geri dönüştürülebilir atıkları toplayabileceği noktalar görülebilmektedir (Şekil 11).

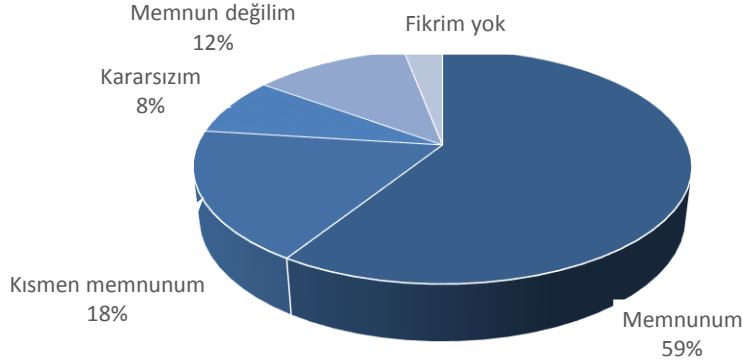

Şekil 11. Kadıköy Belediyesi'nin çevresel faaliyetleri konusunda farkındalık

Katılımcıların %98'i atık cam kumbaralarından haberdardır. Kullanılmış giysi ve ayakkabı toplama kumbaraları da sıklıkla bilinmektedir. Kadıköy Belediyesi'nin atıksız yaşam hareketi konusunda yoğun çabaları bulunmaktadır. Sosyal medya, internet, billboard ve yerel medya ile uygulamanın tanıtımları yapılmaktadır. Bu nedenle katılımcıların %84'ü bu projeden haberdardır. Sürdürülebilir ulaşım yöntemlerini desteklemek adına Fenerbahçe mahallesi sahil bandında ve Bağdat Caddesi'nde bisiklet yolu açılmıştır. Katılımcılarımızın %66'sı bu uygulamayı bilmektedir. Kadıköy Belediyesi faaliyeti olarak 1520 m²'lik yeşil alan "Ekolojik Yaşam Parkı Projesi" olarak kullanılmaktadır (Kadıköy Belediyesi, 2021). Ancak katılımcıların bu konudaki farkındalıkları düşüktür. Sadece %3 katılımcı Kadıköy Belediyesi'nin "Bütüncül ve Katılımcı İklim Eylemi Raporu" konusunda bilgi sahibidir. Aynı şekilde adaptasyon raporu da 14 kişi tarafından bilinmektedir. Başka bir deyişle; katılımcılar iklim değişikliğinin giderilmesine yönelik çevresel faaliyetler kapsamındaki kentsel hizmetlerden günlük yaşam pratiğinde rastlayıp kullandıklarını daha çok bilmektedir. Rapor bazında yürütülen projelere yönelik farkındalık daha azdır.

Anketin son sorusunda katılımcılara "Kadıköy Belediyesi'nin iklim değişikliği ve çevreyle ilgili çalışmalarından memnun musunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Bu soru yukarıdaki soruların yanıtlarının

genel değerlendirilmesi niteliğindedir. Katılımcıların %59'u kent yönetiminin ilgili faaliyetlerinden memnun olduğunu beyan etmektedir. Sadece 3 kişi fikrim yok yanıtını vermiştir. Memnun olmadığını belirten katılımcı oranı ise %13'tür. Kadıköy Fenerbahçe mahallesinde yaşayanların iklim krizine yönelik yapılan kentsel hizmetlerden ve çevre koruma faaliyetlerinden genel olarak memnun oldukları söylenebilmektedir (Şekil 12).

Şekil 12. Kadıköy Belediyesi'nin iklim değişikliği ve çevresel faaliyetleri konusunda memnuniyet

4. Sonuç ve Öneriler

Dünyanın daimî değişim ve dönüşüm sürecinden geçtiği bilinmektedir. Teknoloji ve sanayinin gelişimiyle beraber çevre kirliliğinde artış görülmüştür. Bu durum genel yaşam pratiklerine yerleştikçe, inşaat yapım hızları artmış; sanayide çevre kirliliğine yönelik denetlemeler yetersiz kalmıştır. Fosil yakıtların kullanımındaki artış, atık sisteminin düzgün işlememesi gibi sorunlar dünyadaki iklim krizine yol açmıştır. Sera gazı etkisinin artışıyla ısı artışları yaşanmış ve buzulların erimesi, denizlerde çekilmeler, doğal afetler görülme oranında artış gibi olumsuz yansımalar görülmüştür.

Dünya üzerinde kentlerde yaşama tercihi ön plandadır. Küresel iklim krizinin etkilerinin yoğun olarak görüldüğü alanlar kentlerdir. Yaşam kalitesini doğrudan etkileyen bu durum; kentsel hizmetlerin doğru organizasyonu ile pozitif yöne dönen eğilimi taşıyabilecektir. Ancak bu durum sadece yerel yöneticilerin politika geliştirmesiyle sağlanamayacak noktadadır. Yaptırım veya projelerin uygulanması için kentlilerin bu konuda toplumsal bilinçleri önemlidir. Bu noktada merkezi ve yerel yönetim iş birliği değerlidir. İklim krizi konusunda gerek ulusal gerekse yerel basın organlarında, görsel ve yazılı medyada, sosyal paylaşım ortamlarında bilgilendirmeler yapılması gerekmektedir. Yerel yönetimlerin iklim krizi konusunda kentsel yaşam pratiklerini düzenleyici politikalar geliştirmesi ve bunu halkla paylaşması gereklidir. Sıfır atık projeleri, geri dönüşüm konusundaki bilgilendirmeler bunlara örnektir. Kentlilerin iklim değişikliği konularındaki haberdarlıkları, onların farkındalık düzeylerinin göstergesidir. Bu nedenle kentsel alanlardaki farkındalığın tespiti önem taşımaktadır. Bu araştırmada Kadıköy Fenerbahçe mahallesinde yaşayanların iklim krizi hakkındaki farkındalıkları ve yapılan çalışmalardan haberdarlık durumları incelenmiştir. Fenerbahçe halkının iklim krizi konusundaki farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Kent yönetiminin bilgilendirme faaliyetlerinin siyasal iletişim bakımından işe yaradığı gözlemlenmektedir.

Bilgi edinme kaynaklarının hangileri olduğunun öğrenilmesi yönetimlere ışık tutmaktadır. Katılımcılığın artırılma çabaları ile oluşturulacak yönetim ortamı iklim krizi ile mücadele başarıyı artıracaktır. Bireylerin günlük yaşam alışkanlıklarından başlanarak tek kullanımlık plastiklerin kullanılmaması, atık yağların toplanması, döngüsel ekonomi adına giysi toplama kabinleri, cam toplama kumbaraları gibi hizmetler önemlidir. Bu faaliyetlerin kullanımını artırmak için teşvik politikaları getirilmelidir. Kadıköy geneli ve Fenerbahçe Mahallesi kentsel dönüşümün hızla yaşandığı alanlar arasındadır. Yeni yapılan binalarda çevreyi kirlilemeyecek malzemelerin seçilmesi, doğal kaynakların daha az tüketildiği yenilenebilir enerji sistemlerinin kullanılması konusunda destek verilmelidir. Güneş enerjisi sistemleri konusunda halka bilgi verilmelidir. Kadıköy Belediyesi tarafından açılan bisiklet yolu kullanımının

artırılmasına çalışılmalıdır. Bisiklet kulübü ve faaliyetleri artırılmalıdır. Sürdürülebilir ulaşım politikalarına değer verilmeli, toplu ulaşımlarda fosil yakıt kullanılmayan tercihler yapılmalıdır.

Kentlere yapılan yatırımlar ülke kalkınmasının anahtarıdır. Bu nedenle iklim değişikliği krizi gibi önemli bir konudaki bilincin artırılması için mahalle ve kent bazında eğitim, tanıtım ve kamu spotu çalışmalarına hız verilmelidir. Okullarda ders müfredatına alınarak küçük yaşta çevre koruma bilincinin yerleşmesi sağlanmalıdır.

Teşekkür ve Bilgi Notu

Bu makale; 27-29. Ekim 2021 tarihinde 1. Uluslararası Mimarlık Bilimleri ve Uygulamaları Sempozyumu'nda sunulan ve özet kitapçığında yer alan bildirinin, içeriği zenginleştirilmiş ve genişletilmiş halidir. Makalede ulusal ve uluslararası araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Çalışmada etik kurul izni, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurul Başkanlığı'nın 04.10.2021 tarih ve 86509 sayılı evrak ile belgelenmektedir.

Yazar Katkısı ve Çıkar Çatışması Beyan Bilgisi

Makale tek yazarlı olup herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Anlat Kadıköy. (2021). Kadıköy Belediyesi Anlat Kadıköy Fenerbahçe Mahallesi Sayfası, Erişim adresi (19.09.2021): <https://anlat.kadikoy.bel.tr/mahalleler/fenerbahce>
- BM. (2021). Birleşmiş Milletler Türkiye İnternet Sayfası, Erişim adresi (17.09.2021): <https://turkey.un.org/>
- Çevre Kadıköy. (2021). Kadıköy Belediyesi Çevre Faaliyetleri Sayfası, Erişim adresi (21.09.2021): <http://cevre.kadikoy.bel.tr/>
- İBB İPA. (2021). İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstanbul Planlama Ajansı Vizyon 2050 Kentsel Analiz Raporu, Erişim adresi (19.09.2021): <https://ipa.istanbul/istatistikler/>
- İklim Kadıköy. (2021). Kadıköy Belediyesi İklim Krizi Faaliyetleri Sayfası, Erişim adresi (21.09.2021): <https://iklim.kadikoy.bel.tr/>
- Kadıköy Belediyesi. (2021). Ekolojik Yaşam Parkı ve Kompost Eğitim Merkezi Atölye Çağrısı, Erişim adresi (21.09.2021): <https://kadikoy.bel.tr/genel/ekolojik-yasam-parki-ve-kompost-egitim-merkezi-atolye-cagrisi>
- Kadıköy Belediyesi Mekânsal Stratejik Durum Raporu. (2019). Kadıköy Belediyesi Mekânsal Stratejik Durum Raporu, Erişim adresi (19.09.2021): <https://www.kadikoy.bel.tr/stratejikplan/>
- Kadıköy Kaymakamlığı. (2021). Kadıköy Mahalleleri, Erişim adresi (18.09.2021): <http://www.kadikoy.gov.tr/>
- KEOS. (2021). Kadıköy Belediyesi Kent Otomasyon Sistemi, Erişim adresi (18.09.2021): <https://webgis.kadikoy.bel.tr/keos/>
- Meadows, D., Randers, J. ve Meadows, D. (2004). *The limits to growth*, White River Junction, Vt: Chelsea Green Pub. Co.
- MGM. (2021). T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğü İnternet Sayfası, İklim Değişikliği ve Mevcut Durum, Erişim adresi (17.09.2021): <https://www.mgm.gov.tr/iklim/iklim-degisikligi.aspx>
- Nufusu. (2021). Nufusu, Erişim adresi (17.09.2021): <https://www.nufusu.com/>
- Nufusune. (2021). Nufusune İl İlçe Mahalle Nüfusları, Erişim adresi (18.09.2021): <https://www.nufusune.com/40514-istanbul-kadikoy-fenerbahce-mahallesi-nufusu>

- Swim, J. K., Stern, P. C., Doherty, T. J., Clayton, S., Reser, J. P., Weber, E. U., Gifford, R. ve Howard, G. S. (2011). Psychology's contributions to understanding and addressing global climate change. *American Psychologist*, 66(4), 241–250.
- Talu, N. (2017). İklim değışikliği ve toplumsal cinsiyet politika belirleme süreçleri. *Yasama Dergisi, Dünya Kadınlar Günü Özel Sayısı-III*, s: 68-87.
- Türkeş, M. (2008). Küresel iklim değışikliği nedir? Temel kavramlar, nedenleri, gözlenen ve öngörülen değışiklikler, *İklim Değışikliği ve Çevre*, 1, 26-37.

Awareness of the People of Fenerbahçe Neighborhood on the Urban Effects of Climate Change

Summary

1. Introduction

Immigration to urban areas has increased with the industrial revolution. Factors, such as population growth in cities, unplanned and uncontrolled urbanization, and incorrect land-use decisions, reduce the quality of life. Problems, such as low sensitivity to the environment and lack of control in the industrial sector, are important threats to cities. These global problems have had negative effects on the atmosphere and have created the global climate crisis. Today, there are events, such as unexpected floods, earthquakes, landslides, tornadoes, a decrease in biological diversity, the melting of glaciers, and the withdrawal of seas. These are among the effects of climate change. The definition of climate change is made by the United Nations as a visible and comparable change in the natural climate, as the reflection of human activities on the global atmosphere. It is therefore important to understand public awareness of climate change. The effects of global climate change will be reduced by individual measures. Thus, it is valuable to increase the life practices that can spread from the individual to society.

2. Material and Method

Kadıköy is among the district municipalities that have completed the "Climate Change Action Plan." In addition, local government studies on the environment and climate are frequently featured in visual and written media. Thus, Kadıköy Fenerbahçe Neighborhood was chosen as the study area in this research. To collect data, a questionnaire was developed by the researcher. There are 11 questions in the survey. The first five questions are of category type designed to obtain information, such as gender, age, educational status, profession, and residence time in the Fenerbahçe Neighborhood. On questions six and seven, it has been tried to learn about the awareness of the concept of climate change and its source. In addition, their familiarity with the basic concepts in the literature on climate change is investigated. The eighth question is as follows: "In your opinion, which of the following may be the causes of climate change in cities? Thus, their information about the subject is described. The other question describes what problems climate change creates in cities. The environmental activities of Kadıköy Municipality have been listed and they are asked which ones they know. The main purpose of asking this question is to investigate the extent to which the environmental actions of local governments can reach urban residents. The last question of the survey is as follows: "Are you satisfied with the work of Kadikoy Municipality on climate change and the environment?" This question is a general assessment of the answers to the above questions.

The population of this research was the people living in Kadıköy Fenerbahçe district. As the inclusion criteria, our participants were 18 years or older because age was thought to be related to awareness of climate change. Fenerbahçe Mahallesi had a population of 20,485 in 2020. In this research, a questionnaire was applied to 100 citizens who lived in the Istanbul Kadıköy district Fenerbahçe neighborhood and completed the age of 18. There are seven streets and 53 streets in the Fenerbahçe district. The survey application was made with a numerically balanced distribution on seven streets. Participants were randomly determined on the aforementioned streets. The research was of a descriptive type.

3. Findings and Discussion

In this research, 59% of the participants were female and 41% were male. 36% of the 100 participants were between the ages of 55-74 and 35% were in the age range of 35-54. Given the educational status of the people living in the Fenerbahçe Neighborhood, it was seen that the highest rate is university graduates with 49%. This situation was well above the Turkey average. From the answers to this question, we could deduce that the citizens living in the Fenerbahçe neighborhood were highly educated. 42% of the participants were private-sector employees. 24% of the participants were public employees. In the sixth question, the participants were asked how they heard the concept of climate

change and it was reported that they could choose more than one option. 20% of the 100 participants stated that they did not hear of the concept of climate change. It can be said that the rate of ignorance of the climate crisis, which is a current problem, is high in a participant group with such a high level of education. In the 7th question, various concepts related to climate change were listed to the participants, and they were asked which of them they heard. It was stated that they could mark more than one concept. It was pleasing that the rate of participants who declared that they had not heard any of the concepts was 9%.

In the 8th question of the questionnaire, the participants were asked which ones they saw as the causes of climate change. 73% of the participants thought that the garbage problem was the cause of climate change. 69 participants thought that industrial facilities polluted the environment and caused the climate crisis. The rate of participants who believed that the use of chemicals in agricultural areas was related to the relevant crisis was 58%.

Participants were asked about the consequences of climate change in cities. 72% of the participants think that mucilage in the seas is due to climate change. Seventy-one people thought that the climate crisis caused floods and 69 people thought that the irregular and excessively rainy season transitions. In the 10th question, the participants were asked to list the environmental activities of Kadıköy Municipality and which ones they knew. The main purpose of asking this question was to investigate the extent to which the environmental actions of local government reached the citizens.

98% of the participants were aware of waste glass piggy banks. Boxes for collecting used clothes and shoes were also known. Kadıköy Municipality had intensive efforts for waste-free living movement. The application was promoted on social media, the internet, billboard, and local media. Therefore, 84% of the participants were aware of this project. To support sustainable transportation methods, a bicycle path was opened on the beach band of the Fenerbahçe neighborhood and Bağdat Street. 66% of our participants knew this application. As an activity of Kadıköy Municipality, a green area of 1520 m² was used as an "Ecological Life Park Project." 59% of the participants declared that they were satisfied with the environmental and climate-related activities of Kadıköy Municipality.

4. Conclusion and Recommendations

People often prefer to live in cities worldwide. The effects of the climate crisis are more visible in cities, which affects the quality of life. Urban service organization and urban behavior are factors in this crisis. In this study, the awareness of the people living in Kadıköy Fenerbahçe neighborhood about the climate crisis and their awareness of the studies were examined. It was seen that the awareness level of the people of Fenerbahçe about the climate crisis was high. It was observed that the information activities of the local government were successful. It was important for management to learn which sources of information were available. Thanks to participation and governance, success in the fight against the climate crisis would increase.

Services, such as reducing disposable plastics, collecting waste oils, clothes collection cabinets, and glass collection boxes, are essential for the circular economy. Incentive policies should be introduced to increase the use of these activities. There is an urban transformation in Fenerbahçe Neighborhood. In new buildings, materials that will not pollute the environment should be selected. Natural resources should be consumed more carefully. Support should be given to the use of renewable energy systems. Information about solar energy systems should be provided. Efforts should be made to increase the use of bicycle paths opened by Kadıköy Municipality. Cycling clubs and activities should be increased. Sustainable transport policies should be valued. In public transportation, choices should be made that do not use fossil fuels.

